

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Hónapontaiban átvéve:
Hónap ára ..... 18 h.
Féléves ára ..... 84 h.
Éves ára ..... 168 h.
Külföldi postán szállítva:
Hónap ára ..... 24 h.
Féléves ára ..... 120 h.
Éves ára ..... 240 h.
Egyes szám ára 12 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivétel a
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 2.
A szerkesztőség kéziratok vétele
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalban intézendők.

XXIII. évfolyam 90. szám.

Nagyvárad

Szerda, 1917 április 18.

Európában békevágy, Amerikában háborus őrjöngés.

Wilson a kereskedőkhez.

— Saját tudósítónk telefonjelentései. —

Berlinből jelenti tudósítónk: A Vorwärts szerint a Nemzetközi Szociálista Iroda végrehajtó bizottsága szombaton Hágában ülést tartott és hozzájárult Kerenski álláspontjához, elfogadta az általános békeprogramot, csatlakozott Wilsonnak a szenátushoz intézett üzenetében foglalt békejavaslatokhoz, üdvözli a kísérleteket, amelyek értelmében az Iroda az összes munkásság érdekében a békét mielőbb megteremti.

Malmöből jelentik: Pétervári hírek szerint annak a kormánynak, amely a jelenlegit felváltja, négy szociálista tagja lesz.

Pétervári jelentés szerint a munkás katonák kongresszusa a fausigi palotában ülést tartott s határozati javaslatot fogadott el. Ebben követeli: a hadsereg fővezérlete és a vezérkar alárendelését és közvetlen ellenőrzését, ezért szükséges, hogy a munkásképviselek a vezérkarba bejuthassanak. Kornilov tábornok ellenzte ezt, de a kongresszus megmaradt a határozati javaslat mellett.

Hágából jelentik: Londoni hírek szerint Leeds városban a munkáskongresszus elnöke a következőket mondta:

— Ha az angol kormány a brit népet épügy felvilágosította volna, mint azt Wilson tette Amerika népével, ha Angliát nem kötné titkos szerződés Oroszországhoz, ha az angol kormány lemondana a hódítási törekvésekről, annexióról és hadikárpótlásról, akkor a hadviselők rögtön békét kölhethéneek.

Berlinből jelentik: Weltner Jakab és Garami Ernő magyar szociáldemokrata vezetők Adler Viktor dr osztrák szociálista vezérrel együtt a stockholmi békekongresszuson való részvétel céljából ideérkeztek.

Washingtonból Reuter jelentés: Wilson elnök az Unió népéhez felhívást intézett.

— Flottánkat, mondja Wilson, nagy sietséggel hadilétszámra emel-

tük, nagy hadsereget szerveztünk és felszereltünk, élelmiszereket fő-
lős mennyiségben összegyűjtöttünk, felszerelést, municiót, hadiszert, a mennyi magunknak és a többi népnek szükséges, gyártottunk, készítettünk hajót százsámra, mindazt, ami Francia, Olasz és Oroszországnak szükséges s nem áll módjában beszerezni szállítottunk. A világ élelmiszerekészlete csekély. A kereskedőket felhívom, mondjanak le a jogosulatlan haszonról, a hajóépítéseket gyorsítani kell, s figyelmeztetem a hajóépítőket, hogy a háború és életünk sorsa kezünkben van, gyorsan kell mindent pótolni s takarékoskodjunk mindennel.

Buenos-Ayresből jelentik: Vad utcai jeleneteket mutat fel a főváros. A német követség és konzulátus palotáját vad tömeg vette körül, a házat felgyújtották. Tűzoltóság jelent meg, később elkezeredett utcai harc támadt a rendőrök és a tüntetők között. Sokan megsérültek.

Mexikóból jelentik: Carranza elnök proklamálta Mexikó semlegességét.

Washingtonból jelentik: Wilson azt kérde, nem lenne helyes, ha az Unió aláírná a londoni egyezséget vagy formális kötelezettséget vállalna, hogy nem köt békét a szövetségesek nélkül.

Madridból jelentik: Spanyolország proklamálta semlegességét.

Az Aisne mellett folyik a világtörténelem egyik legnagyobb csatája.

Berlin, április 17. A nagyhódításról
léz jelentéi:

A német trónörökös hadserege. Az Aisne mellett a nagy háborúnak és a világtörténelemnek egyik legnagyobb csatája folyik. Folyó hó hatodikán óta megszakítás nélkül tartott a tűzességgel és aknavetőkkel való tüzelőszítés, amelyvel a franciák az idő, a hadianyag és a heveség addig szemlátott mértékével állásainkat a rohamra érettekké, átgelelnek harcceptelenné tenni, csapatainkat pedig megőrséni törekedtek. E hó 16 án kora reggel kezdődött a franciák mélyen tagozott áttörési támadása, amelyet az Aisne mellett Soupiról Bathenig, Reims-től északra 40 kilométer széles arcvonalon iszonyu erővel nagy gyalogsági tömegek intéztek, s amelyet tartalékok harcbevételével élesítették. A franciák délután új tömegeket vetettek harcba és erős mellék támadásokat intéztek az Oise és Pont de Sur Aisne közötti arcvonalunk ellen. A mai tűzharc mellett, amely az állásokat egyenlővé teszi és ezéles és mély tölcsermezőket idéz elő a védekezés helyhez kötött merev formája többé lehetetlen. A harc immár nem egy vonalért, hanem egy egész mélyen tagozott erődítési zónáért folyik.

Igy hullámozik a harc a legelői levő állásokért ide oda, oly célból, hogy még hadieszközök elvesztése árán is kíméljük az élő erőket és az ellenséget súlyos véres veszteségei által döntően elgyengítsük. Ezeket a feladatokat, bála a kiváló vezetésnek és csapataink tündöklő vitérségének, megoldottuk. A tegnapi nappal meghiusult a franciák nagy áttörési kísérlete, amelynek igen messzire irányuló céljai voltak. Az ellenség véres veszteségei igen súlyosak és több, mint 2100 fogoly maradt kezünkön.

Azon a pár helyen, ahol az ellenség állásainkba benyomult, még folyik a harc. Az ellenség újabb támadásai várhatók. Ma reggel a Champagneban Prounai és Auberville között lángolt fel a harc. A harcotérmest az Oistól a Champagneig terjed. A csapatok bizalomteljesen néznek a jövőndő nehéz harcok elé.

A több hervonairól Nyugaton Keleten és a Balkánon nincs jelentős jelenteni való.

Ludendorff, első főszállásmester

Zichy János gróf kilépett a munkapárti körből.

Tisza felel az ellenzéknek.

— Tudósítónk telefon jelentése. —

As Országos Nemzeti Munkapárt ma este Khuen-Héderváry Károly gróf elnöklésével ülést tartott.

Elnök bejelenti, hogy Zichy János gróf hozzá levelet intézett, amelyben kijelenti: fenntartja egyik eszlápban közölt nyilatkozatát, de a munkapárt kötelékéből nem lép ki, ellenben a Munkapárt Országos Köréből kilép. Mivel további intézkedés nem szükséges, a kilépést tudomásul vették.

Tisza István gróf felolvassa legutóbb elhangzott beszédének azt a részét, amely a „félhasznosságok”ról szól és az ellenséki veszélyekről. A süttogások, hogy ő Felsége mit mondott, vagy nem mondott, a kicsinyes pletykákról és az egész tervszerű tömkelegéről beszélt, amellyel a kormányválság híret folytán és következetesen belevigyék a lapokba. Felel Andrásynak, hogy ő Felségének a koncentrációs kabinetől mondott egyéni véleményével ő szembehelyeskedett. Ezt feleli: elfogadja a király álláspontját, ő is, a kormány is fedez a tévedés az, amit Andrásy kiemelt. Reméli, a királyt nem vonják be többé a vitába.

Már megint lemondadják a kormányt.

A Magyarország azzal a hírrel lepi meg olvasóit, hogy a mai minisztertanács elhatározta, hogy lemondását beajánlja a királynak. Ez Tisza miniszterelnök holnap viszi Bécsbe. A minisztertanács a határozatát azonnal leplezi a felhívatalos jelentés, hogy a tanácskozásba Körthy bárót is bevonták. Rosner Emil báró dolgozik a kabinet megmentésén és a kormány csak az esetben mond le, ha nem kap a királytól megfelelő bizalmi nyilatkozatot. Tisza maga a külügyminiszterrel szemben kudarcot szenvedett és azt szeretné most reparálni. És így tovább.

Németországon át utaztak haza az orosz szociálisták.

Budapest, április 17. (Saját tudósítónktól.) A Lokalanzeiger közli a Stockholmba érkezett orosz forradalmároknak a Politiken hasábjain megjelent nyilatkozatait. Az egyik nyilatkozat azt mondja a többi közt:

— Anglia, amely hivatalosan pártolta az orosz forradalmat, nyomban megkísérelte, hogy eredményeit megsemmisítse, tiltakozott az amnesztia rendelet kibocsátása ellen és vonatkozott a békebarát forradalmároknak az Anglián való átutazását megengedni. Erre a német kormánnyal kerdtünk tárgyalást az átutazás dolgában és a németek biztositották az orosz vonatnak a területenkiváltság jogát. Április 9-én 30 orosz szociálista, nő és férfi, köztük a lengyel munkásszövetség néhány tagja, átutazott Németországon. Kosijukat nem hagyták el. A német hatóságok lojálisan elvezetették a megállapodásnak.

„Add vissza országunk békeességét!”

A király imája. Bécsben is fogadalmi templomot építenek.

Bécs, április 17. A Reichspost hosszabb tudósítást közöl arról a fogadalmi ünnepéről, amelyet Bécs népe Károly királlyal és élén vasárnap délelőtt tartott a szent István templom szüfolyásig tartó hajójában. Színes volt és megrázó erejű ennek az ünnepnek kimagasló mozzanata, amikor dr. Piffel kardinális az oltári szentséggel való

álávisszatétel után letérdelt a főoltár lépcsőjére és erős hangon előmondta az osztrák nép fogadalmának imádságos szavát. Az udvari oratóriumban ő Felsége ugyanakkor kezébe vette imaszámolyáról az ott fekvő fehérlapot és a kardinális szavai után a morajló néppel együtt mondta minden mondatát a következő imádságnak:

Mindenható Isten, aki magad ígérted nekünk, „hogy töröknek örömök lesznek a béke teljesülésében”, Te tudod, mely türelemmel és megértéssel voltunk mi ellencink iránt, míg számvetésünk saját javunkról és aggodásunk kezünkbe nem adta a kardot. A ránk könyvesített harcok égő szükségében napról-napra jobban látjuk, „mely drága ajándék kiváltságosaid számára a béke”. Tehetetlenségünk tudatában a Te segédkezésedben bíva imádkozunk Hozzád és bár sokszor letértünk kegyelmed útjáról, egész szívünkkel könyörgünk Hozzád:

„Add vissza országunk békeességét!” De mert apostolod arra oktat, hogy „dicsőség, tisztesség és békeesség jár osztályrésztül annak, aki jót cselekszik”, kérsz tőlünk: „hogy hatalmadon át békét nyerjünk” töretetlen bizalmunkban, amely baleset izgatására ösztönöz a békéért, fogadalmunkkal is támogatjuk; mert „az igazak fogadalmak megvált: erővel telik”. Örök Isten! Előítéd fogadjuk ma Ausztria uralkodója és népe, hogy székvarosunkban, Bécsben békétemplomot építsünk és azt Máriának, „a béke királynőjének” szenteljük. Ebben a templomban akarjuk megünnepélyes misével minden esztendőben a béke napját és egy arra következő novénával Szűz Anyánk tiszteletére az előtt a képe előtt, ahol egyszer már megfogadtuk, hogy minden esztendőben mindenesetek napjára ott bucsut tartunk, elesett harcossainkért. Áld meg urunk ezt a szándékunkat és adj „a mi napjainkra békét!” Nagy lesz a mi örömünk, „fogadalmunkat teljesítve néped szándéka szerint és mindazok szándéka szerint, akik Téged félnek!” Amen.

Az orosz és angol munkáspárt békét követel Németországgal.

Budapest, április 17. (Saját tudósítónktól.) A Localanzeiger jelenti házából: Az orosz munkáspárt egy vezető tagja Hollandiába érkezett és kijelentette, hogy az orosz szociálisták nem akarnak tovább harcolni Anglia kedvéért, hanem békét kívánnak kötni a középponti hatalmakkal. Az orosz hadsereg nagyrésze Miljukov lemondását követeli, mert Anglia eszközének tartja. Kívánják, hogy az orosz szociálisták az angol-francia békebarát szociálisták vezetőivel megbeszéljék, kívánják-e a megölyezést a középponti hatalmakkal.

Londonból jelenti: Az angol független munkáspárt felhívást adott ki Lloyd George azon nyilatkozata ellen, hogy a középponti hatalmak békeajánlata csak trükk. Aki ilyet mond, az a háború örültje, szabadítsa fel magát a nép a rabszolgaságából és becsületos módon hozza létre a békét Németországgal, amely az angol népet megsemmisíteni nem törekedett.

10.000 német fogoly.

Francia jelentés a nyugati harctérről: Spieson és Lens közt 40 km. szélességben megtámadták a német vonalakat. Spieson és Chapa között 10.000 német foglyot, sok hadiszert zsákmányoltunk.

Kuropatkin Taskendben felfogadták.

Budapest, április 17. (Saját tudósítónktól.) A Havas-üzynökség jelenti: Taskend belga katonai bizottsága felfogadta Kuropatkin orosz tábornokot.

Harctereinken nincs esemény.

Budapest, április 17. (Saját tudósítónktól.) (Hivatalos.) Mind a három hadszíntéren a szokásos harci tevékenység folyik. Egyébként különös esemény nem történt.

Höfer.

Belányi Diar-Bekr-ben.

**Klosterneuburgból a Tauruszba. Szent-Pál Tarzuss. A zöldség-
evő törökök. Diar-Bekr. Ras-Elein. A hős karmester. Roko-
naink. Kitüntetés. Itthon.**

Meglátogattuk a kaukázusi török front-
ról hazatért mérnök-hadnagyot, Belányi Im-
rét. Még nagyon gyöngye, a kiütéses tifusz
elvette arcának piros színt és elhalványi-
totta. Talán az otthon után való olthatatlan
végy, a *nostalgia* is szorongatta szívét a
tarzusi ég alatt, bizonyos, hogy most fáradt,
törődött testtel is jobb a kedélye, mint hit-
tők. Izléses otthonában, a Rulikovszky ut
18 szám alatti lakásán virágzó ágak s ágas-
togas virágok között, elegáns dolgozószobá-
jában gyöngéd felesége gondoskodásaitól
felfrissülve higgadtan beszéli elményei töre-
dékeit.

Klosterneuburgból

avagy augusztus 18-án indultam el egy au-
tomobil transzporttal a távoli Keletre. Bel-
grádon, Szófián keresztül, ahol sok szíves
üdvözlésben volt részünk, magyar és orosz
katonákkal augusztus 30-án érkezünk
Konstantinápolyba, ahol a katonai megha-
talmasítottunk Ponjakovski ur fogadott. Itt egy
napig időztünk, a legénység ezalatt széjjel-
nézett a városban. Ugyanesek örültek a sof-
főröt, ceupa budapesti fiú, a törökök nagyon
barátságosak voltak hozzájuk. [Automobiljain-
kon az új közös címer volt: „Indivisibiliter
et inseparabiliter“, de magyar zászló is len-
gett rajuk. A Boszporus mellől

a Tauruszba

utazunk. Nagy hegy, alatta épült egy alagut
akkor még nem ment keresztül rajta az a
kis iparvasút, ami most már közlekedik. Mi
szállítottuk a lőszert, hadiszereket a törö-
köknek, hát felmentünk a hegyre s ott a
Casmalau-Han faluban, a Taurusz tetején
átóttunk tanyát. Eleseget Tarzuszról szer-
zettünk be, Szent Pál nevezetű városából.
Mutatták is a házat, ahol az Apostol
lakott.

A városkában török bazároknak sok
élelmiszer van, az ottlakók jól élnek és ol-
csón. Birkahúst, riszt, söldsbort, spandót
esznek, főleg a főzelék, a húst nem sokra
becsülik. A téstát jól készítik. A szulánk-
nyér ugyan látható, de nem élnek egy vele,
mint itthon hiszik. Főtésztájuk a mézzel töl-
tött rétes. Itt voltunk 6 hélig az 1440 méter
magas hegyen, s hova a Taurusz havas
csúcsai csillognak le. Vadászattunk s külö-
nösen sokat lőttünk egy vadnyulafajtából,
amelynek húsa olyan, mint a fácáné. Innen
autókon

Diar-Bekr-be

vitt utunk. Ez a helység az Amanusz hegy-
ségben fekszik. A bagdadi vasuton utazunk,
modern közlekedési eszközök, fazes törökök
[átjék el a szolgálót. (Aleppo arab.) Diar-
Bekr nagy város, minket az elhagyott ör-
mény házakban szállásoltak el. Gyönyörű
paloták azok, középen szökőkuttal, amelynek
medencéje fürdésre szolgál.

Az udvar pompásan kiépített fekete ba-
zaltból és fehér mészkőből. Egy sor fekete
bazalt vagy láva, egy sor fehér mészkő.

Ilyen volt a kórház is, ahol feküdtem. A
műhelyt itt állítottuk fel, az anyagokat köz-
vetlenül Bécsből kaptuk. Ras-Elein volt az
utolsó állomás, ahol műhelyemben autót
javítottunk, kórházberendezéseket készítet-
tünk. Érdekes, hogy a kórházberendezés egy
hétrel előbb készült el, mint beteg lettem.
Szépen be is feküdtem a kórházba a kiütés-
es tifusszal, amit az ottani higiénia hiányá-
nak tulajdonítok. Az oroszok arról a vidék-
ről elvonultak, mert télen megfagyott minden
a szép cukorévegekkelu hegyekben.

A török bátor katona,

erről érdekes esetem van. Játszott a zenekar
Diar-Bekr-ben, a karmesternak a mellén nagy
rendjeleket látok.

— Miért kapta ez a karmester a ki-
tüntetést? kérdem, mert olyan furesának
tűnt fel: egy karmesternek háborus kitünté-
tése legyen.

Egy török őrnagy felvilágosított, hogy
Gallipolinál volt a derék karmester s ami-

Városi cipész- és szabó-műhely.

Takarékoskodjunk a szövettel és bőrrel.

A három éve tartó világháború egyfelől
a munkásoknak százezreit vonja el a nyers
anyagok feldolgozásától, másfelől pedig fő-
ként a hadsereg önként érthetőleg fokozott
szükségletére való tekintettel tetemesen nö-
velli a különböző anyagok fogyasztását, me-
lyekből behozatalunk alig van.

A termelés e kettős nehézsége teszi
szükségessé, hogy olyan anyagok, melyeket
a hadsereg nem nélkülözhet, az itthon ma-
radt lakosság által kíméltszenek s az ezek
kiszáradására irányuló igények a legteljesebb
mértékben lefokoztassanak. Ilyen anyagok
főképpen azok, amelyek a ruha és cipő készí-
téséhez szükségesek.

Mindenki tehát, aki az ily anyagot ki-
méli, avagy a már használt anyagokat meg-
javíttatja, a hadsereggel szemben teljesíti
hazafias kötelességét s a hadsereg szükség-
letének fedezéséhez járul hozzá. Amidőn
tehát a háborús idők e szükség-serzéségére
Nagyvárad város hazafias közönségének fi-
gyelmét felhívom, azon remény vezet, hogy
a bőr és szövet anyagokban való takarékos-
kodás szükségessége köztudattá fog válni.

Nagyvárad város hazafias közönsége
mindenesetre lemond a hadsereg javára
olyan anyagokról, amelyeket akár más új
anyagokkal, akár a már használtaknak hely-
reállításával megfelelően pótolni tud.

A városi hatóság minden lehetőséget el fog
követni, hogy a közönségnek a hazafias tö-
rekvésében segítségére legyen.

Tervebe vette a közéletmeneszi ügyosztály
keretében egy cipőjavító műhely felállítását,
melynek feladata lesz a már elhasznált láb-
bél anyagokból új lábbelit előállítani. Az
erre vonatkozó előzmonkálások már folyamata-
ban vannak, működésének megkezdéséről a
közönséget annakidején kellőképp tájékoztatni
fogom.

Hasonlóképp tervebe vétetett egy ruha-
javítóhely felállítását is. Mindenkinek be-
 kell látni és meg kell értenie, hogy a had-

kor a török katonák az angol társadatok
elől hátrálni kezdtek, bevitte a tűzbe a
zenekart s ott játszatta a lelkesítő nó-
tákat. A törökök erőre kaptak s kiverték
az angolokat állásaikból. Személyes bá-
torságuk nagy a törököknek, csak enni kell
adni nekik.

A magyarok rokoni.

A magyarokat nagyon szeretik a törö-
kök. Egy társas ebéden egy német tiszt ta-
pintatlanul azt a megjegyzést tette, hogy a
magyarok a kínaiakkal rokonok.

— Nem a kínaiakkal, válaszoltam, ha-
nem a törökökkel.

Hogy örültek a törökök a riposztanak.

Kitüntetésemet

Falkenhausen, németből törökök lett al-
ezredes adta át beteggyamban. Izzad basa
kaldta hízogó sörök kíséretében s a visé-
lésére feljogosított. Megszacvedtünk a vas-
felhőddel én is, katonáim is, mert ezek is
kaptak. Ha az oroszokkal béke lesz? Ak-
kor sem maradok itthon, pedig most már a
Hinterlandban is alkalmazásnak, de én kér-
tem, hogy visszamegyek. Megyünk le
Délre. Jerussalemba, Suez felé. Hát nem ér-
dekes célok ezek.

Mikor hazajöttem, örültem s megdob-
bant a szívem. De megláttam a villany-
lámpát, elgondoltam: most ezeket nem én
világítom...

viselésnek mindenek felett álló érdeke pa-
rancsolja, hogy a régi bőrből készült láb-
bél viselése minél szélesebb körben elter-
jedjen és hogy a közönség a ruhaszövetek
használatára terén is a mostani viszonyokhoz
alkalmazkodjék.

Nagyvárad, 1917. évi április 14-én.

Lukács Ödön,
polgármester-helyettes.

Vasutasok a törvénszék előtt.

Két vasuti szerencsétlenség miatt állot-
tak a nagyvárad királyi törvénszék büntető
tanácsai előtt vasutasok. Gyenge Béla ta-
nácselnök előtt Dellamea Károly vonatve-
zetőt és Horváth István pályasíri vadolta az
ügyesszég szual, hogy 1915 október 15-én
okai voltak egy vasuti elgázolásnak, amely
Schwartz Adolfné, ifj. Schwartz Adolf és ifj.
Puzse Miklós halálával végződött, Schwartz
Adolfot pedig nyomorékká zuzta.

Az 1874-es vonat ugyanis előbb érke-
zett be Bihar felől Biharpüspökibe, s nem
látva a szemafelt, tovább rohogott. Az át-
járó sorompója nem lévén leeresztve, elűtött
egy kocsi, amelynek következménye a jel-
zett szerencsétlenség lett.

A vádlottak tagadták, hogy bűnösök, a
törvénszék azonban Rózsa Ambrus más
forgalmi főnökhelyettes szakértő véleménye
alppján 3-3 havi fogságra ítélte a vád-
lottakat, akik fellebbeztek, ugyszintén Farkas
István ügyész is.

Biharpüspökiben 1915 augusztus 16-án
egy tshervonat beleszaladt egy kórházvo-
natra. Ezért Seress Barna tanácselnök ve-
zetésével ítélkező tanács elé kerültek Papp
József más. hivatalnok, Szűcs Mihály, Kiss
Gábor, Körtvélyesi Antal és Jakab András.
Szakértőként Nonger József más. főellenőr
és Vas Henrik osztálymérnök jelentek meg.
A tanakhallgatás még tart.

Az alkalmazatlanok és a hadifoglyok felhasználása.

Uj tervek a minisztériumokban.

A mezőgazdasági munkák sikere érdekében a kormány nagyüzabású intézkedésekre készül, melyeknek az a célja, hogy minden pihenő és felhasználható energia az ország ellátására hasznosítható legyen.

Amint megbízható helyről értesülünk: a hadifoglyokat rövid idő múlva épen úgy vizsgálat alá fogják venni, mint a hadköteleseket és fizikai erő szempontjából csoportosítják őket.

Három kategóriába sorozzák a hadifoglyokat. Az első osztályba tartoznak a teljesen erős, egészséges férfiak, akiket kizárólag aratási és vetési munkálatokra használnak; a második csoportba osztják a kevésbé erős testalkatú egyéneket, akiket ugyan szintén a mezőgazdasági üzemekben használnak fel, de akiknek már kevésbé megerőltető munkát kell végezniük; a harmadik kategóriába fognak tartozni a testileg leggyengébb hadifoglyok, akik a jövőben is ipari, kereskedelmi és háztartásbeli munkát végeznek. Külön bizottságok járják végig az országot és ilyen szempontok figyelembevételével megtartják a hadifoglyok sorozását. A hadifoglyokat természetesen nyomban felvilágosítják, hogy miért vitték őket szemle alá, nehogy egy pillanatig is azt higgyék, mintha katonai szolgálatra akarnák őket utasítani.

A hadügyi kormány egyébként más fontos újítás bevezetésével is foglalkozik.

Tudvalevőleg igen jelentékeny számmal vannak ugynevezett segédszolgálatos katonák, legénységi állománybeliek és tiszték egyaránt. Ezek irodákban, raktárakban és őrszázadokban teljesítenek szolgálatot. Mide munkálatok nem igényelnek különösebb katonai szakértelmet és éppen ezért polgári egyénekké is elvégeztethetők.

Nagy számmal vannak olyan tartalékosok és népfelkelők, akik testi fogyatékosságuk miatt nem kerülnek ki a frontra és már a háború kezdete óta, tehát csaknem három évig teljesítenek segédszolgálatot és emiatt kénytelenek elhanyagolni üzleteiket, műhelyeiket, gazdaságukat, szóval polgári foglalkozásukat.

Ezekkel szemben viszont az itthon maradt kereskedők, iparosok, mezőgazdák, kik bizonyos testi hibájuk következtében nem jutottak a hadsereg kötelékébe, tekintélyes jövedelemre tettek szert és a polgári életben élvezik a háború anyagi előnyeit. A hadvezetőség belátta, hogy a mai helyzet igazságatlan és méltányos elhatározásra jutott. Rendelést fogaak kibocsátani, amelynek értelmében mindazok a segédszolgálatos katonák, akik 1914-ben kezdtek meg a katonáskodásukat, elbocsátásnak a hadsereg kötelékéből és helyüket alkalmazatlanokkal fogják betölteni.

Ne adjuk pénzünket külföldi gyermekjátékokra.

A nagyszalontai lábadózó osztag munkái.

A háború a sok szenvedés és véráldozat mellett sok mindenre megtanított bennünket.

Amivel eddig keveset, vagy éppen semmit sem törődtünk, most a kényszer hatása alatt praktikus gondolatok támadnak, amelyek mind a megélhetéssel függnek össze. Akik itthon maradtak igyekeznek már most előkészíteni egy a helyzetet, hogy mikor megjön a várva-várt béke, munkát, megélhetést találjanak azok a hősök, akik épen haszakerülnek az édes küzdelemből. De emellett hazafias kötelesség, hogy azok jövőjéről is gondoskodjunk, akik csonkán, vagy elgyöngyült erővel kerültek ki a nagy harcokból.

Nem alamizsnát, hanem olyan munkaalakalmakat kell ezeknek a testvéreinknek nyújtani, amelyekkel jövőjüket biztosíthatják. Ilyen munkaalakalom pedig kerül bőszegesen csak utánna kell nézni. Jóakarattal és melegen érző szívvel kell a dolgot kezelni.

Evanként ez és százazrek vándoroltak ki tőlünk gyermekjátékokért Németországba és Ausztriába. A Nürnbergben háziipari uton készített gyermekjátékokért is rengeteg pénz vándorolt ki tőlünk.

Pedig egy kis utánajárással, igyekezettel azt az önkéntes adószót külföldnek, legáltalában részben elkerülhették volna.

Itt van előttünk a szép példa.

Nagyszalontán a harctérről hazakerült sebesült és beteg honvédekből összeállított lábadozó osztag legénységét klosttatták a kézügyességi tanfolyamokon különböző könnyebb munkák végzésére. Különböző kosárfonó és más famunkák egész gamadáját készítették el, amelyek között különösen szerencsés kézzel karolták fel a gyermekjáték készítését. Akiknek alkalmuk volt látni a különböző munkákból összeállított kiállítást, amely Nagyszalontán pár hónappal ezelőtt volt látható, meglepetéssel szemlélték a szebbnél szebb tárgyakat, amiket lelkes és képzet vezetőik tanítása és iráoyítása mellett az egyszerű katonák készítettek.

Különösen a gyermekjátékok rendkívül tetszést arattak.

Most Nagyváradon is szemléltethetjük a nagyszalontai lábadozó osztag szép munkáit, a szebbnél szebb gyermekjátékokat, amelyek egy idő óta Nagyvárad egyik legfényesebb üzletének: a Huzella cégnek kirakatában látható.

Igazán szép, izlőss minden apróbb és nagyobb gyermekjáték, amelyeken meglátsszik a műipari érzék, a gondos munka és a képesség. A legtöbb pedig oly egyszerű, mégis szép, csinos. A tulayomó rész magyar stílus. Állatok, magyar huszárok, más katonák, juhász, háborús tárgyú dolgok, de azért egyik másikon meglátsszik, hogy készítője van gondolata, amelyet az egyszerű festett fadarabkákkal ügyesen ki is tud fejezni. Piros jellegzetes ábrázatu és ruhájú angol, amit maga előtt láncrafűzve tartja a muszkát,

olaszt és franciát s kedve szerint rángatja őket. Egyszerű, hü kifejezése az antantnak.

Érdemes, hogy községük a sok külföldi gyermekjáték helyett ezeket vásárolja. Amellett, hogy nem vándorol ki a pénz külföldre, még nemes és hasznos célt is előmozdítunk ezeknek a vásárlásával, mert a jövedelmet a rokkant katonák és azok családjaiknak javára fordítják.

Ezresek a katonaládában.

Megkerült a tolvaj. A csokoládé malac, mint kabala.

Hétfőn este Frankfurter Sándor Pável-utca 12. szám alatti lakásáról elloptak egy katonaládát. A ládában mintegy 3600 korona pénz s körülbelül 2000 korona értékű ékszerek: gyűrű, óra, lánc, függő stb. állottak megőrzés alatt. A lakás nyitva volt, különben is a szomszédos szobában sokan tartózkodtak s nem is gyanították, hogy tolvaj is járhat a házban, csak később ébredtek a szomorú valóság tudására.

Frankfurter elment panaszra a rendőrségre, ahol előadta, hogy az udvaron látott egy gyanús alakot tévőváva járkálni, de álmodai sem merie, hogy az illető direkt az ő házára fog utazni. A panaszt jegyzőkönyvbe foglalták s a nyomozással Bott György detektívet bízták meg.

A detektív éles szemű néhány óra múlva felfedezte a nyomokat, amelynek szála egy nagyban költséges 20—22 éves fiatalember személyében futottak össze. Már kedden este meglátta, hogy a tettes vidékre utazott a menyasszonya meglátogatására, akinek ajándékot is vitt: virágot, sukrot, tortát és sok sok csecesbecsét.

Tegnap reggel a tettesre levele a pálvá udvar peronján járt kelt Bott detektív. Éppen beérkezett a vonat, amelyen a katonaláda tolvajának kellett érkeznie. Csakugyan néhány perc múlva egy elegánsan öltözött fiatal ur szállt le az egyik II. osztályú kocsirol. Gomblyukában virág díszlett, kezében ezüstnyelű sőtápicát látogott, s derűsen dudolgatja a bűbajos operett melódiát: „Csak párosan szép az élet.”

Bott detektív szépen karon fogta a mit sem sejtő fiatalembert:

— Gyerünk Jóska, alig győztelek már várni.

A Jóska sápadt lett mint a fal és hebegve tiltakozni kezdett:

— De kérem, uram!

— Semmi kérem, ismerlek már jó madár!

A fiatal ember nagynehezen beletörődött a sorsába, miután látta, hogy nincs már menekvés, s lehajtott fővel baktatott a detektívvvel befelé a város házára.

Szép sorjában kivallotta, hogy ő lopta el a katonaládát, a pénzből ruhát, cipőt, kalapot vásárolt, ajándékokat vett a menyasszonyának, részben pedig barátainak adott belőle. Az ékezer hiány nélkül megkerült a rejtékhelyről, amelyet megnevezett, a pénzből is maradt több mint 2000 korona. Ezt meglátálták nála.

A neve különben: Bálint József, foglalkozása: csavargó, aki lopásból él. Különös ismertető jele, hogy ezereit az extra dolgokat. Így most is egy csokoládé malacot csináltatott magának az egyik helybéli

cukrázónál. A rendőrség a malacot is lefoglalta, mint bűnjelét.

Megkérdezték tőle, hogy mire kellett neki a csokoládé malac:

— Hát azt gondoltam kérem, hogy ez lesz az én „szerencse malacom“ választotta szomorú jarczal a Jósia, a szerencsétlen állítás.

Népszámlálás és állatösszeírás.

Igen fontos miniszteri rendeletet közöl a hivatalos lap tegnapi száma. A közlélmérés biztosítása céljából országosan összeírásról rendeltek, az állatállományt és a vetés területet.

A rendelet szerint a polgári népszámlálást állardó lakóhelyén az 1917. évi április hó 30-iki állapot szerint május 1—3. napján kell összeírni. Ugyanínt az állatállományt is (szarvasmarha, ló, sertés és juhállomány.) A vetésterület összeírása május 5-ikéig fog végbe menni.

A községi előjáróságok az összeírást számláló biztosok és felügyelők megbízottak közreműködésével hajják végre. A számláló biztosok elemi iskolai tanítók lesznek külön náddíjazás mellett. Az összeírás alatt tehát a tanítás szünetelni fog.

Apjukat keresik a gyerekek.

Fűz rojtos ágai alatt egy pad, ott ülök egy gyermek mellett. Előven, gyors ésszájára apróság, sötétbaju, fehér srocnak balfelén piros foltok: a skarlát emlékjellei. Fekete szemei csillognak, esze folyton örül és harap, tudni kíván mindent.

— Hol szület a hajó, anya? Ha én belemegyek a hajóba, te benne leszel a vízbe és nyugod a karodat, én odaeszek és kibuslak. Anya, ne olvass, ide hallgasz. Hol szület a hajó?

Látom, zavarta a halvány, petyhüdt arcú anyát, feketeruhába öltöztet, elmondom neki, hol szület a hajó. Aztán el kell mondanom, hol szület a víz, az eső, a hó, a kis hal, mit eszik a hal. Feszült figyelemmel hallgatja a kérdést, felel, kérdést össze vissza négy éves leányka, de, Istenem, értelmessége csodálatos.

Egyszerre feláll, sréttárja karját a valami heves vágyódással átöleli a nyakamat:

— Te leszel az én apám, téged szeretlek, te drága, én téged megcsókollak, mondta forrón.

Megremegtem, ez a heves vágyódás az apa után megrettentett. Écsentem, megloptam egy szívet akaratlanul, ez a kis eleven lelkű gyerek egész melegségével keresi az apját, és most kiáradt a szíve s nekem adja szeretetét, amelyet bálványozott apja ültetett. Te leszel az apám! Ránéstem, fekete volt a ruhája, az anyának is, ahinek szemében megjelent a fájdalom szomorúsága.

Borsalmas élmény, a szívemet véresre markolta az a kis kéz, a szívem itt kopog fenn, a torkomban, szívemről véresen hullnak a cseppek. Akik csinálják a háborút, idehallgasd azokat, egy gyerek, millió gyerek keresi az apját, kössetek békét, békét, egy kis gyerek apát keres, aki eltűnt, elesett, fogoly. Óh!

HÍREK

„Alkalmas“ harangok.

Tegnap délután 4 órakor vitték el a legzsebényebb városrészt, Váradytelecs egyetlent vigaszt: a harangszót. Három harang nem közönségi többé a hajnal, nem hívogatja a hivatot, nem sírja a holtakat s nem kongja este: emberek, nyugodjatok. A legkisebb harang folirata:

ADJ URAM BOLDOG KIMULÁST.
L'POVNICZKY ISTVÁN püspök 1876.

A következő 166 kg. súlyú harang felirása:

In honorem Sancti
Stephani Apostolici
Regis Hungariae
Excellentissimus ac
Renus D. Franciscus
Szaniszló Eppus L. R. M.
Varadinensis fundi
Curavit per Henricum
Horner 1861.

A legnagyobb harangot, mely 1094 német font, 1884-ben újraöntötték Szt. Mária és Szt. József képeivel ékesítve s a kis verset vésték rá:

Ha szavamát hallod kérd könyörögve az Istent,
Hogy pora békében s emléke dicsérve örökre
Éljen a főpapnak ki e díszes templomot s engem
Létrehozott — ne feledd, sőt áldjad örökre Szaniszlót.

Esdje le áldását az egeknek rá e Királynő
S jegyese Sz. József, ki hatalmas lénye a mennynek
Hogy siron innen s túl boldogság töltse be lelkét,
S visszhangozza nevét és sok szép tetteit nyelvem,
Mert püspök Lipovniczky adott új életet nekem.

Megjertek csak váradai kis harangok,
nagy harangok, s ha majd a vész kitombolja
magát s az Ég megadja a diadalt, tisztuljatok
meg izzó tűzben újra s a tűzből fényesen
kikelve, hívjátok háláadó imára a diadalmat
nemestét: Áldd meg Isten a magyarit!
G. aB.

Tegnap, kedden, ment végbe a Szent László templom harangjainak levétele, melynek nagyszámú közönség volt jelen. A templom tornyából 3 harangot vittek el, kettő azok közül 1745-ben készült, amikor a Szent László templom volt a váradai püspök székesegyháza. Ez a két harang Szent Orbán tiszteltére volt szentelve.

Az újvárosi plebánia területéről összesen 8 harangot vittek el, háromat a plebánia templomból, háromat a Tolsky-utcai kápolnából, egyet a temető kápolnából, egyet a róm. katolikus fiúiskolából.

* **Missió Kárázsteleken.** Nagy lelki örömben volt részük a közel múlt napokban Kárázstelek katolikus híveinek: P. Varga István Jézusársasági atya tartott ott missiót március 29-től április 9-ig. A kitűnő egyházi szónok nagy hatású szónoklatai csodálatos eredményt váltottak ki: a lelkek teljes megújódását. Meggyónt minden tífus leendő felnőtt s a sardült gyermekek. Az áldozók száma kétezeren felül volt. A missiót gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyepüspök áldozatkészsége tette

lehetővé, aki legtávolabb eső hívet lelki vigasztalásáról is gondoskodik.

* **Ipolyi-Keller Gyula kitüntetés.** A hivatalos lap tegnapi száma közli Ipolyi-Keller Gyula gazdasági akadémiai igazgató, a nagyváradi földművelésügyi ki- rendeltség vezetőjének kitüntetését. Mint megírtuk a király a Hadi Állatvédtel Bizottságban kifejtett buzgó és eredményes munkássága elismeréséül miniszteri tanácsosi cím adományozásával tüntette ki.

* **A Kath. Kör vetítő estélye.** A Kath. Kör tegnap esti vetítő estélyén dr. Géocz József theologiai tanár tartott nagy érdeklődést a különböző harcaterokról. Gyönyörű vetített képek bemutatásával végig vezetette közönséget a kitűnő előadó az összes harcatereken. A népszerű előadót a közönség lelkesen megtapsolta a nagyszerű előadás végén.

* **Molnár Imre kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Molnár Imre gazdasági felügyelőt a Hadi Állatvédtel Bizottságban kifejtett buzgó és eredményes munkásságáért a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. Ugyanabban a kitüntetésben részesült dr. Márkus Tibor miniszteri segédfogalmazó is.

* **A város lisztjáraadója.** Az Országos Közlekedési Hivatal elnöke értesítette a város polgármesterét, hogy Nagyvárad város egy havi lisztállítására 35 vagon buzalisztot utalt ki. Ha a város polgármestere kívánja, ezenkívül 17 vagon tengeri lisztet is hajlandó kiutalni, métermérséknél 62 koronáért. Tehát megint kevesebb a buzaliszt és több a kukoricaliszt. — A do- dologban az a legkülönösebb, hogy egy nappal előbb arról értesítette az O. K. Hivatal Nagyvárad városát, hogy a kukoricaliszt árát 62 fillérről 44 fillérré szállította le s utasította a várost, hogy a közönség javára értesítse azt az árszállítást, vagyis szintén szállítsa le a kukoricaliszt árát. Most pedig ugyancsak az O. K. Hivatal 62 koronáért számítja a kukoricalisztet. Ez talán nagyobb is különös.

* **Radu püspök Pro Transylvanie.** Radu Dameter dr. nagyváradi görk. püspök értesítette Jósika Samu báró főrendházi elnököt, hogy a Pro Transylvania céljaira 2000 koronát bocsát rendelkezésére.

* **A pápa a hadifogyókért.** Mint a Bud. Tud. értesül, a pápa a husvéti ünnevi ünnepek alkalmából az Olaszországban internált magyar és osztrák hadifogyók között ajándékokat osztott szét. A pápa e cselekedete, azellyel már a múltban is ismételten örömet okozott az olasz fogságban szenvedő magyar hadifogyóknak, a hála érzésével fogja elbőitni őket, de az egész magyar népet is, amely látja, hogy a pápa, aki a hadifogyók helyzetének javítása érdekében kifejtett sikeres diplomáciai tevékenységével az egész világ háliját biztosította magának, ismét fejedelmi példáját adta a szeretetnek, amelynek áldásait a nélkülözésekben, hazájuktól távollevő foglyok oly ritkán élvezhetik.

* **Buzadara a rendez lisztadagon kívül.** Tudatom a város közönségével, hogy az április 19—25-iki lisztelvonásra a rendez lisztadagon kívül személyenként 25 deka buzadarát fognak a hatósági ületek kiszolgáltatni. Nagyvárad, 1917. április 16-án. Lukács Ö. l. o., polgármesterhelyettes.

* **Két osztrák miniszter lemondott.** Bécsből jelenti tudósítónk: Itteni esti lapok szerint Paschreureiter és Urban miniszterek, akik a német nemzeti szövetség tagjai, felsajnálották a Felsőháznak lemondásukat.

* **Az Urleányok Mária Kongregációja** ma, szerdán délután 5 órakor gyűlést tart a Szent-László menedék házában.

* **Emelik a tisztviselők fizetését.** Budapesti tudósítónk telefonálja: A minisztertanács ma foglalkozott a tisztviselők fizetésemelési ügyével. A B. H. úgy értesül, hogy a napokban megoldásra kerül a sor.

* **Május közepén összeül a reicherath.** Bécsből jelenti tudósítónk: A bécsi kérésnek előtérbe nyomulása arra sorozta a vezető köröket, hogy az osztrák reichsratot május közepére összehívják. Előbb azonban közjogi óvintézkedéseket öltöztetnek a szándékozónak életbeléptetni.

* **Az Urak Kongregációja** csütörtökön a hó 19-én összejövetelét nem tartja meg, mert a tagok az orosz plebánsz templomban folytatásba levő est. misszió vesztnek látszik.

* **Ki lesz Mangra Vazul utca.** Vasárnap lesz a görög keleti egyházmegyei zsinat Nagyvárádon, amelyen Mangra Vazul nagysebeni érsek metropolitának vikáriátusi helyét betöltik. Két jelöltet emlegetnek a nagyváradi érseki helyre agra: Ciorogariu Rozaliusz aradi személnárius igazgatót és Papp János dr. tábori separest, aki Nagyvárádon lelkészkedett, itt nagy rokonsága van, Lipcsében végzett a költői egyetemeken bővíttette ismeretét és tudását. Hosszabb ideig a harcolóan teljesített szolgálatot s megkapta a Signum Laudis és egyéb kitüntetésekkel. Mindkettő Mangra Vazul érsek törhetetlen biva a az állással együtt örökli a magyarországi mandátumot.

* **A főgimnázium mai ünnepélye.** A premonstrat főgimnázium ifjusága ma délután 10 órakor ünnepli a Katolikus Körben az 1848-iki törvények szentesítésének évfordulóját, melyen az érdeklődő köröket is megvezet látják. Az ünnepi beszédet Grabics Kálmán prem. tanár tartja, Almásy Zoltán szavalt; az ünnepélyt a Himnuszal kezdik és a Szószattal fejezik be.

* **Teheneket vásárol a város.** Nagyváradi város közéleti igazgatósága mióta átvette a város tejfel való ellátását, nagy kurgalommal igyekszik a tejhiányt könnyíteni. A tegnapi tanácsülésen Lukács Odón főjegyző tett előterjesztést az ügyben. Szinte megütközéssel konstatálta, hogy ma kevesebb tej áll a városi tejközpont rendelkezésére, mint decemberben. Így aztán még a csecsemők részére sem tudnak elég tejet kiadni. Ezen pedig most nem lehet mással segíteni, mint ha a város teheneket vásárol. Jelenleg 11 tehene van a tejközpontnak, amelyek igen jól beváltak; elég és jó tejet adnak. Jelenleg van ajánlat a főjegyzőnél mintegy 50 db kiváló fajtehére, de az árak magasak. Felhatalmazást kért Lukács Odón főjegyző, hogy szakembereket küldjön ki eladásra szánt tehének megtekintésére, s hogy 50 db téhen megvásárlására tárgyalásokat folytasson. Ennek ide-

jén a tárgyalás eredményét bejelenti a tartósnak. A város tartósra a felhatalmazást készséggel megadta.

* **Sardiniát árul a város.** Tudatam a város közéletével, hogy a városi ítszerületben kifogástalan minőségű, olajban konzervált norvég sardinia vásárolható. Egy doboz sardinia ára 2 korona 80 fillér. Nagyváradi, 1917 április 17-én. Lukács Odón polgármesterhelyettes.

* **Megtérítik a rekvirált gabona és liest árát.** 1916. évi július és augusztus hó folyamán a estoni hatóságok rekvirálásra kirendelt különítményei gabona és liestterméket rekviráltak és ez alkalmattal az átvett készletekről részletes átvételi elismervényt adtak. Felhívom mindazokat kik ily elismervény birtokában vannak és annak ellenértékét mindaddig meg nem kapták, hogy az elismervényt kiegyenlítés céljából a Haditervezés R.-T. Hatosatálynak Budapestre küldjék be. Nagyváradi, 1917 április hó 17-én. Lukács Odón polgármesterhelyettes.

* **A Kath. Kör választmányja** ma, szerdán délután választmányi gyűlést tart. A gyűlés kivételosen fél hatkor kezdődik.

* **Halálozás.** Magyar Gábor nyug. református lelkész életének 75 ik, házassága 46 ik évében tegnap hajnalban esőndesen elhunyt. A biharvajdai református egyházkerületnek 44 éven át volt lelképésztora az elhunyt. Temetés holnap, csütörtökön d. e. 10 órakor lesz a Hármaskút utca 5. számú gyászszobából.

* **A petroleum szükségletek bejelentése.** Ismételtén felhívom a helyi iparvállalatokat és kisiparcekat, hogy ipari célú szolgáló petroleumszükségletüket a közéleti igazgatóságnak II. emelet 23. sz. szobájában a szerdai nap folyamán szövegesen, vagy írásban jelenték be, mert később érkező bejelentéseket nem áll módunkban figyelembe venni. Nagyváradi, 1917 április hó 17-én. Lukács Odón polgármesterhelyettes.

* **Vojkó Péterné hangversenye.** Széleskörű érdeklődés nyilvánul meg mindenfelől az iránt a megszabott klasszikus koncert iránt, melyet Vojkó Frida a kitűnő hangversenyt és operanékesnő rendez művészi férje Vojkó Péter közreműködésével. A jeles művészpár ezen alkalomra gyönyörű műsort állított össze, mely a legkényesebb igényeket is kielégítheti. A hangversenyt a Kath. Kör Szent László termében tartják szombaton, a hó 21-én.

* **Megánvizsgálják az orosz köze. polg. leányiskolában.** Olyan megánvizsgálók, akik az orosz köze. polgári leányiskolában szándékoznak júniusban vizsgálatot tenni: azok adják be előírt igazgatószobához (Ritók Zsigmond-utca 23. sz.) május 1-éig a kir. tanfelügyelőséghez írt szett 1 koronás bélyeggel ellátott kérvényeket három melléklettel: 1. születési anyakönyvi kivonat, 2. utolsó iskolai bizonyítvány, 3. körzeti tanácskodás és erkölcsi bizonyítvány (mellékletekre 30 filléres bélyeg kell.) Osv. dr. Személy Kálmán igazgató.

* **Ongyilkos csendőr.** Tegnap délután a vasúti állomás egyik helyiségében, a nyugró állomás közelében Majoros István csendőrszolgálati szolgálati fegyverével fölé lőtt magát. Azonnal meghalt. A csendőr Kismarjóról érkezett teljes felszereléssel és Kolozsvár felé akart utazni. Bőbbi állomáshelyéről ugyanis Tatraóra helyezett át. Valószínűleg szívtől lett öngyilkos. Molnár Márk, a vasúti rendőrség őrmestere jelentette az esetet a kapitányságnak, ahonnan viszont a csendőrszolgálat parancsnokát értesítették telefonon. Az

ongyilkos csendőr holisztét beállították a csapatkórház hullaházába. A vizsgálat megindult.

* **A gyapjúkészletek és bőrhulladékok forgalombahozatala.** Ertesztjük az érdekelteket a keresk. miniszter úrnak 24587-1917. sz. leirata alapján, hogy a nevezett miniszter ur megküldötte a gyapjúkészletek és a cserzett gyapjashulladékok forgalombahozataláról szóló miniszteri rendelkezést, mely a hivatalos órák alatt a keresk. miniszter úrnak megtekinthető. Nagyváradi, 1917 április hó 16. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Schvartz Isidor s. k. elnök. Dr. Sarkadi Lejcs s. k. titkár.

* **Gyönyörű ruha** az a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappan használatától a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szeplőket, mittesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy-palota.

* **Kocsis és üzleti alkalmazottak** állandó alkalmazásra felvétetnek Veiszlovits Adolf és Fia cégnél.

* **Az utolsó segédek** felvétetnek állandó alkalmazásra Veiszlovits Adolf és Fia cégnél.

* **„Kerena szappan-por”** Nem kell szappan, sem szód, sem mosópor. Hőfehérre mos, a ruhának nem árt, minden eszmegon a törvényeséki vegyész tanúsítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kgr. rubára 1 korona. Egyedüli főraktár: Farkas István „Apolló drogeria” Nagyváradi. Telefon 13-02.

* **5 hold szőlő** és gyümölcsös hasznos birtok, esetleg felé kiadó. Értekezhet Magyar Bankban Szent László-tér.

* **Köhögés, hurut, rekedtség** és egyéb légúti betegségek ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas-téle hurut szelotke. Ára 1-20 kgr. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7/B. Tejfőzdeknél kapható.

* **Irodahelyiség** céljára alkalmas 3-4 szoba május 1-től kiadó Feltöltel megtekinthető a „Fekete Sas és Zöldfa” utcai bérleti irodájában. (Sas passage, telefon 14-00.)

* **Paleontológus** KÖRÖK birtokos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István „Apolló drogeriájában” Esztergomi-ut 7/B.

Tavaszi ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Fügöny, kézimunka, kelengye neműek tisztítása. Fekete festés elsőrendű kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógépgyárban
Nagyváradi.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi díjat 14-00.

* **Harmadik polgári járó** elvállalja elemi iskolás fiúk tanítását. Cím: Bay Kálmán Tamasó utca 9. szám.

* **Butorozott szobák** rövidebb és hosszabb időre a Zöldfa-épületben kiadó. Felvilágosítással szolgál a szobakezelő (Zöldfa-épület.)

* **Kiadó** Rimánóczy utca 11. sz. házában bejratással az Ezredévi emléktér felől a földszinten 1 utcai szoba, 1 előszoba, 1 alkoven és 1 nagy irodahelyiség azonnal. Értekezni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárban, Telesky utca.

IRODALOM

Uj Idők. Előadásaink táborából című képsorozataiból ismét érdekesen érdekesebb harsányi felvételeket közöl az Uj Idők a heti száma. A lap szövegrészéből kiemeljük Biró Lajos, Molnár Jenő és Lily János előadásait, Hevas István és Bardóczi Arpad verseit, továbbá Garádi Viktor cikkeit és Szöllősy Zsigmond Vázák a váson című beszámolóját.

A „**Vasárnapi Ujság**“ április 15-iki száma számos szép harsányi felvételeken kívül művészi rajzokat közöl Baranski Lászlótól és Frank Frigyesztől. Szépirodalmi olvasmányok: Pekár Gyula regénye, Gagyby Dénes novellája, Szigmona tárcája, Braun Lily regénye. Egyéb közismények: Képek Washingtonból s a rondes heti rovatok: A három napos Irodalom és művészet, Sakkjáték, Haldéozis, stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyed évre öt korona, a „Világkronika“ val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában.

SZÍNHÁZ

Heti műsora

Szerda: Csárdás királynő (második szereposztásban.)
Csütörtök: Csárdás királynő (első szereposztásban.)
Péntek: Csárdás királynő (első szereposztásban.)
Szombat: délután: Névtelen asszony.
Szombat este: Csárdás királynő (első szereposztásban.)
Vasárnap délután: Asszonyfaló.
Vasárnap este: Csárdás királynő (első szereposztásban.)

A csárdáskirálynő sikere. Már az eddig tapasztaltak szerint is olyan mérvű, amilyenhez foghatóan, hosszú idek színházi krónikái sem tudnak. A közönség nap-nap mellett csak fokozódó érdeklődése bizonyítja az eljárást, hogy a Csárdáskirálynő rehamos léptekkel halad az ötvenedik jubileumi előadás felé is, mert hiszen a huszonötödik előadás még bele fog esni azokba az időkbe, amikor sorozatosak lettek még a Csárdáskirálynő előadásai. A vármegyéből való jegyrendelések még egyre tartanak és a közönség zsúfoltság megőrlött házakat biztosít a páratlan sikerű Csárdáskirálynőnek.

A névtelen asszony. Szombaton délután a Nagyváradon oly osztatlan tevékenység mellett bemutatott Névtelen asszony kerül színre. Megrészó erejű bűnügyi dráma ez, amely a maga szenzációs határu részleteivel eddig is mindig nagy közönséget vonzott. A Névtelen asszony legjelentősebb szerepelt Gagy Aranka, Bihari Ákos, Sik Rezső és Zöldes Andor látásák.

Az Asszonyfaló Kovács Máriával. Az Asszonyfaló egyik legkedveltebb operettje a nagyváradai közönségek. Ennek idején Sik Rezsővel a címszerepben Görög Olga is részese volt az operetta nagy sikerének. Az ő szerepét most Kovács Máriával, a fiatal, kitűnő hangú énekesnő játssza. A címszerepelt Sik Rezső tartotta meg, akinek Asszonyfaló dala az ő szívéhez szóló meleg érzésű előadásában mindig azonos tapsokat arattak. Vigh Manci és Tompa Béla egészítik ki a pompás együttest, amellyel vasárnap délután kerül színre legközelebb az Asszonyfaló.

SZERKESZTOI POSTA.

M. Gy. Sajnálattalunkra nem közölhető.

VIGADÓ
mozgó-
színház

Szerda
A csintalan komtesz
vizjáték 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

URANIA
mozgó-
színház

Szerda
Az ördög kastély
dráma 3 felvonásban.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Szerda
Mouris Vanna
dráma 4 fe'v.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor,
hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTÉR.

Mindenféle

Üveg-áru
Porcellán és
Táblaüvegek
megérkeztek.

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszerkesztő: DR. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: DR. PAPP KÁROLY

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és diszmű bádogos,
vizvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, kerék-
párok, ellenőrző kasszák és
gramafonok szakszerű javítása
és állandó jókarban tartása.
Bronzműves, lakatos és mű-
szerész munkák elfogadtatnak.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű tűzszalon

Nagyvárad

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

Állatában.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és háskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás vágott vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szilárd
és kényelmes művésznőknek egyedül szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Hasábos és vágott

TÜZIFA

szükségletét a legna-
gyobb bizalommal csak
JENEI M. CÉGNÉL
szerezheti be
Nagypiac, Kugler és Andrányi
palota. Telefon 10-13. szám.
Magrendelések pontosan kimérve,
kivonatba házhoz szállítanak.

Vizvezeték és mű-
bádogos munkákat
készít, javításokat
jutányosan eszközöl.

Fey Rezső örökösei

Szent János u. 22.
Telefon 532.

Szöllőbirtokosok figyelmébe

Raftia

és egyéb kötő fonalak
kaphatók

Helpy József utóda

szák és gazdasági cikkek
nagykereskedésében

Nagyvárad, Kossuth-u. 7.

(A Neolog isr. templom áttelében.)

Nagyvárad véros tarácsa.

8551—1917 szám.

Hirdetmény

a felmentettek jelentkezésére vonatkozólag.

A felmentések ellenőrzése és felülvizsgálata céljából a m. kir. honvédelmi miniszter nr 4100. eln. 4—1917. számú körrendelete értelmében az alább felsorolt magyar és osztrák állampolgárságu, illetőleg boszniai és hercegovinai tartományi illetőségű, a katonai (tengerészeti), honvéd vagy népfelkelési szolgálat kötelezettsége alól meghatározott vagy bizonytalan időre felmentett összes tisztek, (haszonállásukat), tisztjelöltek és legénységi állományu egyének az alábbi határozmányok szerint jelentkezni kötelesek azon község elöljáróságánál, (város polgármesterénél), a melynek területén jelenleg tartózkodnak és működésüket kifejtik (alkalmazva vannak).

A Nagyvárad véros területén tartózkodó és itt működő (alkalmazásban levő) felmentett egyének nálam, illetve az általam e célra kijelölt katonasági tanácsnoknál (Városbánya II. emelet 29. számú ajtó) tartoznak jelentkezni.

A jelentkezésnek 1917 április hó 20-tól 30-ig kell megtörténnie és pedig aként, hogy az 1899, 1898, 1897, 1896, 1895, 1894, 1893, 1892, 1891. évi születésűek 1917. évi április hó 20-án, az 1890, 1889, 1888, 1887. évi születésűek 1917. évi április hó 21-én, az 1886, 1885, 1884. évi születésűek 1917. április 23-án, az 1883, 1882, 1881. évi születésűek 1917. április 24-én, az 1880, 1879, 1878. évi születésűek 1917. évi április hó 25-én, az 1877., 1876, 1875. évi születésűek 1917. évi április hó 26-án, az 1874, 1873., 1872. évi születésűek 1917. évi április hó 27-én, az 1871., 1870., 1869. évi születésűek 1917. évi április hó 28-án, az 1868, 1867, 1866. és 1865. évi születésűek 1917. évi április hó 30-án tartoznak jelentkezni.

A jelentkezés ezen sorrendje feltétlenül beartandó, mert a munkálatok lebonyolítása a jelentkezők serege nélkül csak így történhet meg. A jelentkezéshez a jelentkezők által a bíróságokban levő katonai okmányok (kiszármazási okiratai), katonai, honvéd, vagy népfelkelési igazolványi könyv, népfelkelési igazolványi lap, felmentési lap, vagy felmentési rendelkezés, a katonai szolgálati alkalmasságra vonatkozó határozatot igazoló okmányok stb. elvándó.

A jelentkezés megtörténte a katonai okmányon vagy külön kiállított igazolványjeggyel igazolják.

A katonai tanácsnok a jelentkezőket névjegyzékbe foglalja, mely névjegyzék a nyilvántartás és az elbírálás alapja lesz. Kérvény szerkesztése vagy okmányok benyújtása szükségtelen, mert azok a névjegyzékkel egy sora terjesztetnek fel a felsőbb hatóságokhoz.

A névjegyzék megfelelő rovatainak gyors kitöltésére céljából azonban célszerű, ha a jelentkező a névjegyzék kitöltéséhez szükséges adatokat (családi és utónév, lakóhely, születési éve, vallás, illetőségi község (járás, megye) jelenlegi katonai szolgálati viszonya (csapatnév, intézet, sorozási év) csak sorozásoknál tehát népf. szemlén bemutatáskor nem) rendfokozat, a népfelkelési szemlén bemutatott népfelkelési igazolványi lapjának adatai alapján bemutató szemle helye, napja, hónapja, év, a bemutató szemle eredménye) népfelkelési fegyveres szolgálatra alkalmas, nem alkalmas, beosztás: közös hadsereg, honvédség, bevonulni köteles: cs. és kir. hadkiegészítő területi parancsnoksághoz, honvédkiegészítő parancsnoksághoz, cs. kir. Landwehr kiegészítő parancsnoksághoz, az üzembe belépés előtti foglalkozása, mester

sége, elméleti és esetlegesen gyakorlati képzettsége, melyik hatóság, üzem vállalat etc. alkalmazottja alkalmazási illetőleg üzemhely, mióta van az illető hatóságnál (vállalatnál, üzemnél stb. év, hó, nap) és pedig utolsó belépés napja, felmentve kiálttal: cs. és kir. hadügyminiszterium, m. kir. honvédelmi miniszterium, cs. kir. honvédelmi miniszterium, cs. és kir. katonai v. honvéd területi parancsnokság, rendelet száma, éve, kinek javaslatára (szakminiszterium, főispán stb.) ennek száma és évszáma, milyen időtartamra, mely szolgálati minőségben (alkalmaztatás neve) továbbá az eredeti felmentési kérvényesen felhozott s ma is fennálló indokokat, lehetőleg röviden, de mégis szabatosan írásba foglalják, a ezt az írást a jelentkezéshez az okmányokkal együtt elhozzák.

Jelentkezni személyesen kell. Ez alól kivételnek csak a 3. pont alapján, vagy különösen indokolt esetekben (súlyos betegség, hivatalból való távollét) van helye. Ily esetekben a jelentkezés egy helyettes (családtag, esetleg munkaadó stb.) útján történhetik. Az adatok valódiságáért mindazonáltal a jelentkezőre kötelezett egyén felelős.

Jelentkezni kötelesek:

1. Mindenki, ki valamely magántüzetben, magánvállalatban, magánintézetben, pénzügyintézetben, magángyárban, magántársaságban, kereskedelmi vagy iparvállalatban stb. egyedül van felmentve, legyen az akár tulajdonos vagy tisztviselő, akár alkalmazott vagy munkás stb.

2. Minden asjt érdekében, illetve közgazdasági célra egyenként (egyénileg) felmentett egyén, amennyiben nem tartozik az alábbi a) vagy b) pontok alatt felsorolt kivételek alá.

3. Az összes mező- és erdőgazdasági szempontból felmentett egyének. A mező és erdőgazdaságok, vállalatok vagy üzemek ezen felmentett alkalmazottjai a személyes jelentkezés helyett azonban az illető gazdaság, vállalat vagy üzem tulajdonosa, illetőleg meghatalmazottja is bejelentheti.

Jelentkezni nem kötelesek:

a) 6 cs. és apostoli királyi felsőbb főnökök, a bányászati, a közlekedési, a földművelésügyi, a kir. közös legifőbb számvezér, a m. kir. legifőbb számvezér, a főrendiház és lépváltoztatás elnöksége, továbbá a törvényszéki elnöksége, az országos közlekedési

mezői hivatal, a m. kir. rokkantügyi hivatal, végül a magyar Vörös-Kereszt egyesület királyi biztosának a felsoroltak esetlegesen közvetlen tartozékainak személyese,

b) az állami, törvényhatósági, városi, községi, egyházi, (felszerezett) hatóságok, hivatalok és intézetek, azután az állami, városi és községi üzemek, továbbá a hajózási vállalatok és közúti vasutak felmentett személyese,

c) oly magántüzet, magán vállalat, magán intézet, pénzügyintézet, magángyár, magántársaság, kereskedelmi vagy iparvállalat felmentettjei, mely üzemben, vállalatban stb. egynél több egyén van felmentve,

d) a hadseregszállító üzemek és bányászati vállalatoknál alkalmazott felmentettek,

e) a hadiforgalomba bevonul, cs. kir. dunagőzhajózási társaság, a m. kir. folyam és tengeri hajózási társaság, a délnémet dunagőzhajózási társaság és a magyar bejárási r. t. felmentettjei,

f) a vasutak és a m. kir. pénzügyorség felmentett személyese,

Az a) b) c) pontokban foglalt felmentettekkel a nyilvántartásra és elbírálásra szolgáló névjegyzék az ott felsorolt hatóságok, hivatalok, vállalatok stb. szerkesztik a fent idézett számú honvédelmi miniszteri rendelet értelmében, mely rendeletet az a) és b) alatt közvetlenül megkaptak, a c) alatt felsorolt vállalatok, intézetek stb. pedig a kereskedelmi és iparkamarától kaphatnak meg. Az a) és b) alatt felsorolt hatóságok, hivatalok és intézetek a kir. pénzügyigazgatóság vármegyei bíróságok, román és gör. kató. püspökségek és az állami fa- és fémipari szakiskola kivételével a névjegyzékek szerkesztéséhez szükséges nyomtatványokat a katonasági tanácsnoknál a c) alatti magánüzemek, vállalatok stb. pedig a kereskedelmi és iparkamarától kapják meg.

A d) e) és f) pontokban felsoroltak felmentésének elbírálása külön intézkedések alapján történik.

Azok az egyének vagy felelős főnökök, tulajdonosok, meghatalmazott vezetők stb. a kik ezen jelentkezést vagy bejelentést elmulasztják, szigorúan megbüntettetnek, az illető felmentések pedig hivatalból megsemmisítetnek.

Nagyvárad, 1917 április 10.

Rimler Károly s. k.
polgármester.

FATALPU CIPŐGYÁR

HAAS LIPÓT,

Fatalpu cipők:

25—28, 29—35, 36—39, 40—46.

Borju bőr 13-40, 15-80, 18-10, 22-20.

Ia Hasított bőr 15-80, 18-70, 20-50, 25-70.

Lóboxésteherbox 17—, 20-50, 22-80, 27-50.

Fatalpu szandálok:

23—24, 25—28, 29—32, 33—35, 36—38, 39—42.

2-50, 2-80, 3-10, 3-30, 4—, 4-30.

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, intézetek és egyesületek engedményben részesülnek.

Nagyvárad, Rakóczi-ut 5. sz. Telefonszám 4-63.

